

ሕገ ሲቪላዊ ስርዓት ሃገራዊ ኤርትራ

ቀዳማይ መጽሐፍ - አፈናዊ ነገራት

ቀዳማይ አርእስቲ - መሰረታዊ ድንጋጌ

ዓንቀጽ 1. - ተፈጻሚነት

- (1) እዚ ሕገ፡ ሕገ ሲቪላዊ ስርዓት ሃገራዊ ኤርትራ ተባሂሉ ኸጥቀስ ይክኣል። ኣብ ጋዜጣ ኣዋጃት ኤርትራ ተሓቲሙ ካብ ዝወጸሉ ዕለት ጀሚሩ ድማ ተፈጻሚነት ይህልዎ።
- (2) ሕገ ሲቪላዊ ስርዓት፡ ኣብ ክለ-ስልጣን ኮማዊ ኣብያተ ፍርዲ፡ ኣብያተ ፍርዲ ዞባ፡ ላዕለዋይን ርእሰ-ኣብያተ ፍርዲን ንዚቐርቡ ሲቪላውን ንግዳውን ጉዳያት ንምድናይ ኣብ ዚካየድ መስርሕ ዳንነት ተፈጻሚነት ይህልዎ።

ዓንቀጽ 2. - ትርጉም

- (1) ኣተኣታትዎኡ ዝተፈልየ ትርጉም ዚህብ እንተ ዘይከውይ፡ እዞም ስዒቦም ዚርከቡ ቻላት ወይ ሓረጎች ከምዚ ዚስዕብ ትርጉም ይህልዎም፤
 - (ሀ) “ቃለ-ማሕላ” ማለት ቦቲ ወሃብ ቃል ሓቅነቱ ብኣጋዊ ኣገባብ ብዝተዋህበ ማሕላ ወይ ምርጫ ተሰንዮ ብጽሑፍ ዚወሃብ መግለጺ ኸውንቶታት ማለት እዩ።
 - (ለ) “ደጋፊ ርእይቶ” ማለት ዝተፈልየ ምክንያት ብምቕራብ ምስ ናይ ካልእ ርእይቶ ምስምምዑ ዚገልጽ ዝተፈልየ ርእይቶ ማለት እዩ።
 - (ሐ) “ቤት ፍርዲ” ማለት ብሕገ ዝተመሰረተ ቤት ፍርዲ ማለት እዩ።
 - (መ) “ፍርዲ” ማለት ነቲ ዝሃቦ ቤት ፍርዲ ብዚምልከት ንመሰል ተኸራኽርቲ ወገናት ብምሉእ ወይ ብኸፊል ኣብ መደምደምታ ዘብጽሑ ኣፈናዊ ወይ ደምዳሚ ወግዳዊ መግለጺ ማለት እዩ።

- (ረ) “ብፍርዲ ብዓል መሰል” ማለት ዝኹነ ንረብሓኡ ፍርዲ ወይ ክፍጸም ዚከኣል ትእዛዝ ዝተዋህበሉ ሰብ ማለት ኩይኑ፡ ካብቲ ንረብሓኡ ውሳኔ ዝተዋህበሉ ውልቀ ሰብ ፍርዲ ዝተመሓላለፈሉ ሰብውን የጠቓልል።
- (ሰ) “ፈጻሚ ፍርዲ” ማለት ዝኹነ ዳኛ፡ አባል ናይ ዝኹነ ቤት ፍርዲ ወይ ዝኹነ ፍርዲ ከፈጽም ብሕጊ መዝነት ዝተዋህቦ ሰብ ማለት እዩ።
- (ሸ) “ቤት ፍርዲ ወጻኢ ሃገር” ማለት ካብ ኤርትራ ወጻኢ ዚርከብ ዝኹነ ቤት ፍርዲ ማለት እዩ።
- (ቀ) “ናይ ወጻኢ ሃገር ፍርዲ” ማለት ቤት ፍርዲ ወጻኢ ሃገር ዝፈረዶ ፍርዲ ማለት እዩ።
- (በ) “ወዳኒ ነገር መንግስቲ” ነዞም ዚስዕቡ የጠቓልል፤
 - (i) ወዳኒ ነገር መንግስቲ ንኸተግብሮ በዚ ሕጊ ዝተደንገገ ተግባራት ብምሉእ ወይ ብኸፊል ተግባራት ንኪፍጽም ብመንግስቲ ዝተመዘዘ ዝኹነ ብዓል መዚ፡ ከምኡውን
 - (ii) ብመምርሕታት ወዳኒ ነገር መንግስቲ ዚጻዕ ዝኹነ ወዳኒ ነገር።
- (ተ) “ውሳኔ” ማለት ቤት ፍርዲ ንዝቐረበሉ ጭብጢ አመልኪቱ ዘሕለፎ ውሳኔ ዝገልጽ ኩይኑ ንዝያዳ ንጹርነት ውሳኔ፡ ፍርዲ ወይ ትእዛዝ ቤት ፍርዲ ድማ የጠቓልል።
- (ቸ) “ብፍርዲ ብዓል ዕዳ” ማለት አንጻሩ ፍርዲ ዝተመሓላለፈ ወይ ኪፍጸም ዚከኣል ትእዛዝ ዝተዋህቦ ዝኹነ ሰብ ማለት እዩ።
- (ነ) “ሕጊ” ማለት አዋጃት፡ ድንጋጎታት፡ መምርሕታት፡ ከምኡውን ነዚአም መሰረት ብምግባር ዝወጹ ሕጋት የጠቓልል።
- (ኘ) “ሕጋዊ ወኪል” ማለት ሕጋዊ ብቕዓት ንዘይብሉ ሰብ ወይ ንብረት ናይ ዝሞተ ሰብ ኪውክል ብሕጊ ዝተመዘዘ ሰብ ማለት እዩ።
- (አ) “ዘይግብአካ ጥቕሚ” ናይ ንብረት ማለት ኣደ ሰብ ብዘይ ግቡእ እጀታ ካብ ዝተታሕዘ ንብረት ብሓቂ ዚረኽቦ ወይ ካብኡ ብንቡር ጸዕሪ ክረኽቦ ዝኸኣል ዝነበረ ጥቕሚ ኹይኑ፡ ካብቲ ጥቕሚ ዚርከብ ወለድ የጠቓልል። እንተ ኹነ፡ እቲ ውልቀሰብ ኣብ ልዕሊ እቲ ንብረት ብዝገበሮ ምምሕያሽ ዝተረኽበ ጥቕሚ አየጠቓልልን።
- (ከ) “ትእዛዝ” ማለት ንውሳኔ ዘየጠቓልል ዝኹነ ወግዓዊ ትእዛዝ ወይ ብይን ቤት ፍርዲ ማለት እዩ።
- (ወ) “ብቕዓት ዘይብሉ ሰብ” ማለት ኣብ ትሕቲ ሕጊ ብቕዓት ዘይብሉ ዝኹነ ሰብ ማለት እዩ።
- (ዐ) “ወዳኒ ነገር” ማለት ጠባቢ ማለት ኩይኑ፡ ንኸኣል ሰብ ወኪሉ ናብ ኣብያተ ፍርዲ ኪቐርብን ነገር ኪውድእን ዝተመዘዘ ዝኹነ ሰብ ድማ የጠቓልል።
- (ዘ) “ዝተአዘዘ” ማለት ኣብ ትሕት’ዚ ሕጊ እዚ ብዝወጸ ሕጋት ዝተአዘዘ ማለት እዩ።

(የ) “መስርሕ” ማለት ኣብ መጀመርታ ወይ ኣብ መስርሕ ዳንነት ዝወጽእ ዝኹነ ፍርዳዊ ትእዛዝ ማለት እዩ።

(ደ) “ረጂስትራር” ማለት ናይ ቤት ፍርዲ ረጂስትራር ወይ ተሓጋዝ ረጂስትራር ማለት ኩይኑ፡ ምሉእ ወይ ገለ ኸፋል ዕማማት ረጂስትራር ንኸፍጽም ብረጂስትራር ንዝተመዘዘ ዝኹነ ጸሓፊ ቤት ፍርዲ ድማ የጠቓልል።

(ጀ) “ብርኪ ናይ ብርካዊ ኩባንያ ወይ ኮርፖሬሽን” ማለት ብርኪ፡ ንኣወድቲ ዝወሃብ ናይ ውሕስነት ብርክን ቦንድን ድማ የጠቓልል።

(2) ኣብ ኣጠቓቕማኡ ዝተፈልየ ትርጉም ዚህብ ምስ ዘይከውን፡ ብተባዕታይ ጸታ ዝተገልጹ ቻላት ንኣንስታይ ጸታ፡ ብኣንስታይ ጸታ ዝተገልጹ ቻላት ድማ ንተባዕታይ ጸታ ተፈጻምነት ይህልዎም።

ዓንቀጽ 3. - ዕላማ

ዕላማ ናይዚ ሕጊ፡ ኣብያተ ፍርድን ተኸራኽርቲ ወገናትን መሰሉ-ግዴታውን ስርዓታውን ፍትሒ ኸረጋግጹ ምሕጋዝ፡ ከምኡውን ፍትሓውን ስሉጥን ኣወሳስና ሲቪላውን ንግዳውን ጉዳያት ምርግጋጽ እዩ።

ዓንቀጽ 4. - ፍትሒ ናይ ምርካብ መሰል

ኣብዚ ሕጊ ዚርከቡ ድንጋጋታት፡ ዝኹነ ውልቀሰብ መሰላቱ ንምውሓስን ንምትግባርን ናብ ኣብያተ ፍርዲ ንምቕራብ ዘሎዎ መሰል ኣየጉድልን።

ዓንቀጽ 5. - ናጻነትን ዘይኣድልዎን ዳያኑ

ዳያኑ ዕማማቶም ብናጻነትን ብዘይ ኣድልዎን ይፍጽሙ። ብዘይካ ንቕዋምን ንሕግን ከኣ፡ ንዝኹነ ኻልእ ስልጣን ኣይእዘዙን።

ዓንቀጽ 6. - ማዕርነት ኣብ ቅድሚታ ቤት ፍርዲ

ኣብ ቤት ፍርዲ ዚካየድ መስርሕ ዳንነት፡ ኣብ ማዕርነት ናይ ክልቲኦቶም ተኸራኽርቲ ወገናት ተመርኡሱ ይካየድ። ቤት ፍርዲ፡ ዓሌት፡ ዜግነት፡ ቋንቋ፡ ጸታ፡ መበቁል፡ ሕብሪ ቕርባት፡ መዓርግ፡ ማሕበራዊ ወይ ቍጠባዊ ደረጃ፡ ሃይማኖት፡ ፖሊቲካዊ እምነት ወይ ኣረኣኢያ ኸየገደሱ፡ ኩሎም ወገናት መሰላቶም ብማዕረ ምርካቦምን ግቡኣቶም ብማዕረ ምክባሮምን የውሕስ።

ዓንቀጽ 7. - ተኸራኽርቲ ወገናት ኪስምዑ ዘሎዎም መሰል

- (1) ነፍስ-ወከፍ ተኸራኽሪ ወገን ኣብ ቤት ፍርዲ ቐሪቡ ኸስማዕ መሰል ይህልዎ።
- (2) መሰል ምስማዕ ነዞም ዚስዕቡ የጠቓልል፤
 - (ሀ) ነፍስ-ወከፍ ወገን ኣብ ቅድሚታ ሕጊ ቅቡል ብዝኹነ መርትዖን ምጉትን ኣሰንዩ ጉዳዩ ኸቐርብን ከረድእን ዘሎዎ መሰል፡
 - (ለ) ነፍስ-ወከፍ ወገን ነቲ ጉዳይ ኣመልኪቱ መከራኽርቲ ንዝቐርበ ምጉት፡ ሰነድ ወይ ካልእ ሓበሬታ ናይ ምርካብ መሰል፡

(ሐ) ነቲ ጉዳይ አመልካቱ ብመከራኸርቱ ንዝቐረበ ምጉት፡ ሰነድ ወይ ካልእ ሓበሬታ ናይ ምብዳህ መሰል።

- (3) እቲ ቤት ፍርዲ ወይ ዝኹነ ኻብ ተኸራኸርቲ ወገናት ኪርድኡዎ ብዘይኻ
- (4) እሉ ቛንቋ መርትዖ ኣብ ዚወሃበሉ ኹነታት፡ እቲ መርትዖ ብወግዓዊ ተርጓሚ ወይ ቤት ፍርዲ ንኸምኡ ዕላማ ኢሉ ብዚምዘዞ ዝኹነ ኻልእ ሰብ ይትርጎም። እቲ ብኸምዚ ዝተመዘዘ ዝኹነ ሰብ፡ ነቲ መርትዖ ቕድሚ ምትርጓሙ፡ ሕጊ ብዚእዘዞ ኣገባብ ይምሕል ወይ መረጋገጺ ይህብ።
- (5) ቤት ፍርዲ፡ ውሳኔ ቕድሚ ምሃቡ፡ ነፍሰ-ወከፍ ወገን ኪሰማዕ ዘሎዎ መሰል ዘረጋግጹ ረጅሕታት ከም ዝተማልኡ የረጋግጽ።

ዓንቀጽ 8. - ጉዳያት ኣብ ክፉት መጋባእያ ኸም ዚስምዑ

- (1) ኩሎም ኣብ ኣብያተ ፍርዲ ዚካየዱ መስርሓት ዳንነት፡ ንህዝቢ ኸፋታት ኣብ ዚኹኑ መጋባእያታት ይካየዱ።
- (2) ጉዳያት ንህዝቢ ክፉት ኣብ ዚኹኑ መጋባእያታት ይካየዱ ማለት፡ ቤት ፍርዲ ነቲ መስርሕ ዳንነት ህዝቢ ንኸሰተፎ ፍሉይ ምድላው ኪገብር ኣየገድድን።
- (3) ቤት ፍርዲ ኣብዞም ዚስዕቡ ኹነታት፡ ብተበግሶኡ ወይ ብሕቶ ተኸራኸርቲ ወገናት፡ መስርሕ ዳንነት ብምሉእ ወይ ብኸፊል ኣብ ዕጹው መጋባእያ ኪካየድ ኪእዘዞ ይኸእል፤
 - (ሀ) ንህዝቢ ኸፋት ምግባሩ ንዕላማ መስርሕ ዳንነት ዚስዕር ምስ ዚኸውን፡
 - (ለ) እቲ ጉዳይ ንሃገራዊ ድሕነት ኤርትራ ዚምልከት ምስ ዚኸውን፡
 - (ሐ) ኣብቲ ጉዳይ ምስጢራዊ ሓበሬታ ምስ ዚህሉ እሞ፡ ክፉት ምግባሩ ነቲ ምስጢራውነት ዚሃሲ ምስ ዚኸውን፡
 - (መ) ጉዳያት ኣብ ዕጹው መጋባእያ ምስማዕ ብሕትና ናይ ቁልዑ፡ ሕሙማት ወይ ካልኣት ተኸራኸርቲ ወገናት ንምሕላው ኣድላዪ ምስ ዚኸውን፡
 - (ሰ) እቲ ቤት ፍርዲ ከምኡ ምግባር ህዝባዊ ስርዓትን ምሕደራ ፍትሕን ንምውሓስ ኣድላዪ ኹይኑ ምስ ዚረኸቦ።
- (4) ብምሉእ ወይ ብኸፊል ኣብ ዕጹው መጋባእያ ዚካየድ መስርሕ ዳንነት ምስዚ ሕጊ ብዚቃዶ ኣገባብ ይካየድ።

ዓንቀጽ 9. - ዕርቂ

ቤት ፍርዲ፡ ኣብ መንጎ ተኸራኸርቲ ወገናት ዕርቂ ንምምጻእ ብዚብል ዕላማ ኣብ ዝኹነ መድረኽ ናይቲ ዳንነት ተኸራኸርቲ ወገናት ብኣካል ኪቐርቡ፡ ወይ እቲ ተኸራኸሪ ወገን መንግስቲ ወይ ሕጋዊ ሰብነት ዘሎዎ ኣካል ኣብ ዝኹነሉ ኹነታት ንመንግስቲ ወይ ነቲ ሕጋዊ ሰብነት ዘሎዎ ኣካል ወኪሉ ዕርቂ ኪፍጽም ስልጣን ዘሎዎ ዝኹነ ሰብ ብኣካል ኪቐርብ ኪእዘዞ ይኸእል።

ዓንቀጽ 10. - ርትዓዊ ግዜ

- (1) ቤት ፍርዲ፡ ኪትግበር ክሳዕ ዚከኣል ደረጃን ምስ ኣድላይነት ምርጋጽ ፍትሒ ብዚቃዶ መገድን፡ መስርሕ ዳንነት ነፍሰ-ወከፍ ጉዳይ ስሉጥ ከም ዝኸውን የረጋግጽ። ቤት ፍርዲ ብተበግሶኡ ወይ ብሕቶ ተኸራኸርቲ ወገናት ዘይርትዓዊ

ምድንንይ ንዝኸትል ብዓል ጉዳይ ካብ ተግባራቱ ኪቐጠብ ይእዘዝ። ነዚ ኣመልኪቱ ቤት ፍርዲ ዝህቦ ትእዛዝ ዘየኸበር ወገን ብድፍረት ቤት ፍርዲ ኪሕተት ወይ ብኻልእት ስጉምታት፡ ንኣብነት ደንጉዩ ንዝቐረቦ ምጉት ዘይምቕባል ኪቕጸዕ ይከኣል።

(2) ቤት ፍርዲ ኣብ ውሽጢ ርትዓዊ ግዜ ይውስን።

ዓንቀጽ 11. - ድምጺ ብልጫ ኣብ ቤት ፍርዲ

(1) ብካብ ሓደ ዳኛ ንላዕሊ ኣብ ዘጋብእ ቤት ፍርዲ ዝርኣዩ ጉዳያት ብብዝሒ ድምጺ ይውሰኑ። ድምጹ ዘይህብ ዳኛ ኣይህሉን።

(2) ምስኡ ኹይኑ ጉዳይ ዝርኣኡ ዘሎ ዳኛ ምስ ዝሃቦ ውሳኔ ዘይሰማማዕ ዳኛ፡ ተቓዋሚ ወይ ደጋፊ ርእይቶኡ ብምጽሓፍ ኣብ መዝገብ ከም ዚሰፍር ይገብር፡ ርእይቶኡ ድማ ምስቲ ብብዝሒ ድምጺ ዝተዋህበ ርእይቶ ኣብ ሓደ እዋን ይንበብ።

ዓንቀጽ 12. - ውክልና

እዚ ሕጊ፡ ዝኹነ ውሳኔ፡ ፍርዲ ወይ ትእዛዝ ቤት ፍርዲ፡ ነቲ ቤት ፍርዲ ዝኹነ ወግዓዊ ወይ ምምሕዳራዊ ባህርያት ዘሎዎ ተግባር ንኺፍጽም ምስ ዚሓትት ወይ ዘፍቅድ፡ እቲ ቤት ፍርዲ ነቲ ተግባር ናይ ምፍጻም ስልጣኑ ንኺልእ ኣባል ቤት ፍርዲ ብውክልና ኪህብ ይኸእል። እቲ ኣባል ቤት ፍርዲ ነቲ ተግባር ቅድሚኡ ምፍጻሙ ንማእከላይ ዳኛ ኪውከስ ይኸእል።

ዓንቀጽ 13. - ምግላል ዳያኑ

(1) ኣብ መስርሕ ቅድመ-ዳንነት፡ ዳንነት ወይ ይግባይ ናይ ጉዳያት ንምስማዕ ዝተመደበ ዝኹነ ዳኛ፡ ብኣመልካትነት ዝኹነ ኻብ ሰብ ጉዳይ ወይ ብወለንታኡ ኣብዞም ዚሰዕቡ ኹነታት ካብቲ ጉዳይ የግልል፤

(ሀ) ኣብቲ ጉዳይ ውልቃዊ ተገዳስነት ምስ ዚህልዎ፡

(ለ) ናይ ዝኹነ ኻብ ሰብ ጉዳይ ዘመድ ምስ ዚኸውን፡

(ሐ) ኣብቲ ጉዳይ ኣቐዲሙ ብሰፊሑ ዝተዋሰነ ምስ ዝኸውን፡ ወይ

(መ) ብዝኹነ ኻልእ ምክንያት ኣብቲ ጉዳይ ዚህልዎ ዘይሻራውነት ብርትዓዊ መገዲ ኣብ ሕቶ ምስ ዚኣቱ።

(2) ሓደ ዳኛ ብመሰረት እዚ ዓንቀጽ ምግላል ምስ ዚኣቢ፡ መስርሕ ናይቲ ጉዳይ ቅድሚኡ ምቕጻሉ፡ ንውሳኔኡ ናብቲ ድሕሪ ውሳኔ ነቲ ጉዳይ ብይግባይ ናይ ምስማዕ ስልጣን ዘሎዎ ቤት ፍርዲ ብቐጽበት ይግባይ ኪበሃለሉ ይከኣል። እቲ ዳኛ ናይ ርእሰ-ኣብያተ ፍርዲ ዳኛ ምስ ዚኸውን ከኣ፡ እቲ ዚቐርብ ይግባይ ብኻልእት ዳያኑ ርእሰ-ኣብያተ ፍርዲ ይሰማዕ።

ዓንቀጽ 14. - ዋና ኣኸባር ሕጊ

ዋና ኣኸባር ሕጊ፡ ህዝባዊ ረብሓ ምትንካፉ ዘእምን ምክንያት ኣብ ዚህልወሉ ግዜ ኣብ ዝኹነ መድረኽ መስርሕ ዳንነት ጣልቃ ኸኣቱ ይኸእል።

ካልኦይ ኦርጅናት - ግዜ

ዓንቀጽ 15. - ምውሳኔን ምጽብጻብን ደረት ግዜ

ደረት ግዜ ብሕጊ ምስ ዘይውሰን፡ ዝኹነ ምስ መስርሕ ዳንነት ብምትእስሳር ብኣብያተ ፍርዲ ዚፍጸም ስራሕ፡ ንኹሉ ኹነታት ናይቲ ጉዳይ ኣብ ግምት ብምእታው በቲ ቤት ፍርዲ ደረት ግዜ ይውሰነሉ።

ዓንቀጽ 16. - ትርጉም “ዓመት”፡ “ወርሒ” ከምኡውን “መዓልቲ”

ኣብዚ ሕጊ፡ ኣብ ዝኹነ ውሳኔ፡ ፍርዲ ወይ ትእዛዝ ቤት ፍርዲ፡ “ዓመት”፡ “ወርሒ” ወይ “መዓልቲ” ማለት፡ በብተርታኡ፡ ካላንደራዊ ዓመት፡ ካላንደራዊ ወርሒ፡ ወይ ካላንደራዊ መዓልቲ ማለት እዩ።

ዓንቀጽ 17. - ምብቃዕ ደረት ግዜ

- (1) ብዓመታት ዝተጸብጸበ ደረት ግዜ፡ ምስቲ ናይ ዝሓለፈ ዓመት ተዛማዲ ወርሕን ተዛማዲ ዕለትን ናይቲ ዓመት የብቅዕ። ብኣዋርሕ ዝተጸብጸበ ምስቲ ናይ ዝሓለፈ ወርሒ ተዛማዲ መዓልቲ ናይቲ ወርሒ የብቅዕ። ብኣዋርሕ ዝተጸብጸበ ደረት ግዜ ዘብቅዓሉ ተዛማዲ ዕለት ኣብ ዘይብሉ ወርሒ ምስ ዚኸውን፡ ኣብ መወዳእታ መዓልቲ ናይታ ተዛማዲት ወርሒ ይኸውን።
- (2) እቲ ኺትግበር ዚድለ ዘሎ ስርዓታዊ ተግባር ክሳዕ ዕስራን ኣርባዕተን ሰዓታት ናይታ መወዳእታ መዓልቲ ናይቲ እዋን እቲ ኪፍጸም ይከኣል።

ዓንቀጽ 18. - ኣጸባጸባ መዓልቲታት ቁጻራ

- (1) ብመዓልቲታት ዝተጸብጸበ እዋን ብግሉጽ መዓልቲታት ይሕሰብ።
- (2) “ግሉጽ መዓልቲታት” ማለት ብዝሒ መዓልቲታት ኣብ ዚጽብጽቡሉ ግዜ እቲ እዋን ዚጅመረሉ መዓልቲ ኣይሕሰብን ማለት እዩ። እቲ እዋን ዘብቅዓሉ መዓልቲ ግን ምስቲ እዋን ይሕሰብ።
- (3) ብንጹር ዝተጠቕሰ ናይ ሓሙሽተ መዓልቲታት ወይ ካብኡ ዝወሓደ እዋን፡ ቀዳሙ ሰንበት ወይ ሕጋዊ በዓላት ኣየጠቓልልን።
- (4) ዝኹነ ኣብ ውሽጢ ዝተወሰነ እዋን ኣብ ቤት ፍርዲ ንኺፍጸም ዝተወሰነሉ ተግባር ደረት ግዜ፡ እቲ ቤት ፍርዲ ኣብ ዝተጻወሉ መዓልቲ ምስ ዘብቅዕ፡ እቲ ተግባር ቤት ፍርዲ ኣብ ዚኸፈተሉ ቕጹሉ ዘሎ መዓልቲ ይፍጸም። እቲ ዝተወሰነ ደረት ቤት ፍርዲ ብምክንያት ኹነታት ኣየር ወይ ካልእ ኹነት ኪበጸሕ ኣብ ዘይከኣለሉ መዓልቲ ምስ ዘብቅዕ፡ እቲ ተግባር እቲ ንምብጻሕ ዘዮኸኣለ ኹነታት ድሕሪ ምእላዩ ኣብ ዘሎ ቕዳማይ መዓልቲ ይፍጸም።
- (5) ሓደ ወገን ዝኹነ ተግባር ንምፍጸም መሰል ዚረክብ ወይ ኪገብር ዚሓትት ስምዕታ ወይ ጽሑፍ ድሕሪ ምቕባሉ ኣብ ውሽጢ ዝተወሰነ እዋን ምስ ዚኸውን እዋን እቲ መጸዋዕታ ወይ ጽሑፍ ብቡስጣ ምስ ዚለኣኸሉ፡ ኣብ ልዕሊ እቲ ዝተወሰነሉ ግዜ ተወሰኸቲ ሸውዓተ መዓልቲታት ይወሃቦ።

ዓንቀጽ 19. - አኸብሮት ደረት ግዜ

- (1) ደረት ግዜ ዝተወሰነሉ ዕላማ እቲ ደረት ግዜ ቅድሚያ ምብቅዑ ምስ ዚረጋገጽ፡ እቲ ደረት ግዜ ከም ዝተኸብረ ይቕጽጽ።
- (2) ንምክባርን ዘይምክባርን ደረት ግዜ ዚምልከት ክርክር ምስ ዚለዓል፡ እቲ ደረት ግዜ ተኸቢሩ እዩ ኢሉ ዝምጉት ወገን ከም ዝተኸብረ ናይ ምርግጋጽ ሓላፍነት ይህልዎ።

ዓንቀጽ 20. - ምንዋሕ ደረት ግዜ

ሕገ ብኣንጻሩ ብግሉጽ እንተ ዘይደንገጉ፡ ብሕገ ዝተወሰነ ደረት ግዜ ኪሓጽር ወይ ኪናዋሕ ኣይክእልን። ይኹን እምበር፡ ኣብዞም ዚሰዕቡ ኹነታት ቤት ፍርዲ ብዝመሰሎ ደረት ግዜ ኪናዋሕ ከፍቅድ ይኸእል፤

- (ሀ) እቲ ፈለግ ዝተኣዘዘ ደረት ግዜ ወይ ብትእዛዝ ድሒሩ ዝተናውሐ ደረት ቅድሚያ ምብቅዑ ደረት ግዜ ኪናዋሕ ዚሓትት ምልክታ ምስ ዚቐርብ፡
- (ለ) እቲ ደረት ግዜ ድሕሪ ምብቅዑ ምልክታ ምስ ዚቐርብ እሞ እቲ ሕቶ ኣብ እዋኑ ኪቐርብ ዘይክኣል ብብቐዕ ምክንያት ምስ ዚኸውን።

ዓንቀጽ 21. - ምድንጓይ

ኣብ ዓንቀጽ 22 ዝተደንገጉ ከይተተንከፉ፡ ደረት ግዜ ቅድሚያ ምብቅዑ ክትግበር ዝነበሮ እንተ ኹነ ግን ከይተተግበረ ዝጸንሐ ዝኹነ ይኹን ነገር ድሒሩ ኸትግበር ኣይክእልን። ድሒሩ እንተ ተግበረውን ተፈጻምነት ኣይህልዎን።

ዓንቀጽ 22. - ሓድሽ ደረት ግዜ

- (1) ደረት ግዜ ቅድሚያ ምብቅዑ ኸትግበር ዝነበሮ ዝኹነ ይኹን ነገር ከይተተግበረ ምስ ዝተርፍ፡ ብምልክታ ተኸራኽርቲ ወገናት ቤት ፍርዲ ሓድሽ ደረት ግዜ ምስ ዚውስን ድሒሩ ኸትግበር ይክኣል።
- (2) ኣመልካቲ ነቲ ደረት ግዜ ከኸብሮ ዘይክኣል በዞም ዚሰዕቡ ኹነታት ከም ዝኹነ ንቤት ፍርዲ ብዘዕግብ መገዲ ምስ ዘየረድእ፡ በዚ ዓንቀጽ ሓድሽ ደረት ግዜ ኣይወሃብን፤
 - (ሀ) ካብ ዓቕሚ ሰብ ንላዕሊ ብዝኹነ ኹነታት ወይ ብኸልእ ኣገዳዲ ምክንያት ምስ ዚዕገት፡ ከምኡውን
 - (ለ) እቲ ምልክታ፡ ደረት ግዜ ንኸዩኸብር ዓገትዎ ዝነበረ ኹነታት ድሕሪ ምብቅዑ ኣብ ውሽጢ ዓሰርተው ሓሙሽተ መዓልታት ምስ ዚቐርብ።
- (3) እቲ ምልክታ ጌጋ፡ ምርሳዕ፡ ጸዕቂ ስራሕ፡ ወይ ካልኣት ተመሳሳሊ ልዕሊ ዓቕሚ ሰብ ዝኹነ ኹነታት ምንባሩ ከርእዩ ዘይክእሉ ነገራት ከም ምክንያት ምስ ዘልዕል ሓድሽ ደረት ግዜ ኣይወሃብን።

ዓንቀጽ 23. - ቤት ፍርዲ ተወሳኺ ግዜ ብምፍቃድ ሓድሽ ቁጸራ ኪህብ ይኸእል

- (1) ቤት ፍርዲ፡ ብኣመልካቲ ብቐዕ ምክንያት ምስ ዚቐርበሉ፡ ኣብ ዝኹነ ግዜ ንተኸራኽርቲ ወገናት ወይ ንሓደ ኻብኣቶም ተወሳኺ ግዜ ብምፍቃድ ነቲ ጉዳይ ኣድላዩ ኹይኑ ንዝረኸቦ ዕለት ኪቐጽሮ ይኸእል።

- (2) ናይ ሓደ ጉዳይ ውሳኔ ኣብ ምውጻእ ናይ ካልእ ሲቪላዊ ወይ ገበናዊ መስርሕ ዳንነት ዚምርኩስ ኣብ ዝኹነሉ ኹነታት እቲ መዝገብ ይውንዘፍ።
- (3) ቤት ፍርዲ፡ መዝገብ ኣብ ዚውንዘፈሉ እዋን፡ እቲ መዝገብ ዚንቀሳቀሱ ጊዜ ይውስን። ብምኽንያት እቲ ምውንዛፍ ንዚሰዕብ ክሳራ ኣመልኪቱ ድማ ዝመሰሎ ትእዛዝ ኪህብ ይኽእል። ኣብቲ ጉዳይ መርትዖ ምስማዕ እንተደኣ ተጀሚሩ፡ ብዝተኻእለ መጠን ኩሎም መሰኻኽር ምስክርነቶም ሂሶም ክሳዕ ዚውድኡ እቲ መስርሕ ዳንነት ይቕጽል።
- (4) ዝኹነ ወዳእ ነገር ናይ ተኸራኽርቲ ወገናት፡ ኣብ ውሽጢ ርትዓዊ ጊዜ፡ ንቤት ፍርዲ ከይሓበረ ኣብ ዕለት ቁጻራ ምስ ዘይቀርብ እቲ መዝገብ ኣይቕጽርን።
- (5) እቲ መዝገብ ንዘይተወሰነ ጊዜ ምስ ዚውንዘፍ፡ ቤት ፍርዲ ነቲ መዝገብ ኣብ ዘንቀሳቀሱ እዋን ንተኸራኽርቲ ወገናትን መሰኻኽርን ሓድሽ መጻዕታ ከም ዝበጽሖም ይግባር።

ዓንቀጽ 24. - ሳዕቤን ቁጻራ

- (1) ቤት ፍርዲ ጉዳይ ብቑጻራ ኣብ ዘሰጋግረሉ እዋን፡ እቲ ቑጻራ ዝተገብረሉ ዕላማ ከም ዝተፈጸመ ንምርግጋጽ ኣድላዪ ዝበሎ ትእዛዝ ይህብ።
- (2) ጉዳያት ኣብ ዝውንዘፉሉ እዋን ብሕጊ ዝተኣዘዘ ወይ ብቤት ፍርዲ ዝተወሰነ ደረት ጊዜ ኣይቕጽርን፡ ኩይኑ ግን ክሳሊ ንጉዳዩ ብግቡእ ብዘይ ምክትታሉ እቲ መዝገብ ንክልተ ዓመት ምስ ዘይንቀሳቀስ እቲ ምውንዛፍ ከም ዝተፈጸመ ኣይቕጽርን።

ዓንቀጽ 25. - ዘይምፍጻም ዕላማ ቑጻራ

- (1) ብጉድለት ዝኹነ ተኸራኽሪ ወገን ቁጻራ ዝተፈቐደሉ ዕላማ ምስ ዘይትግበር፡ እቲ ቤት ፍርዲ ከምዚ ዝመስል ዘይምትግባር ብዘየገድስ መስርሕ ዳንነት ምስ ተጀመረ ብቐጥታ ነቲ ጉዳይ ምድናይ ይቕጽል።
- (2) ቁጻራ ዝተፈቐደሉ ዕላማ ዘይተተግበረ ብጉድለት ተኸራኽቲ ወገናት ዘይምጻኑ ምስ ዚረጋገጽ፡ ቤት ፍርዲ ተወሳኺ ቁጻራ ክፍቅድ ይኽእል።
ሳልሳይ ኣርእስቲ - ናይ ወጻኢ ሃገር ሕጊ

ዓንቀጽ 26. - መትከል

ናይ ወጻኢ ሃገር ሕጊ መሰሉ-ግዴታ ኣብ ሓደ ጉዳይ ተፈጻምነት ምስ ዚህልዎ፡ እቲ ቤት ፍርዲ፡ ህላወን ትሕዝቶን ናይቲ ናይ ወጻኢ ሃገር ሕጊ፡ ኣብቲ ሃገር ምስ ዚወሃዕ ትርጉምን ተፈጻምነት ብዚሳነ መገዲ የረጋግጽ።

ዓንቀጽ 27. - ኣድሊይቲ መወከስታት

ቅኑዕነትን ተአማንነትን ናይ ወጻኢ ሕጊ፡ ብዝተኻእለ መጠን ንምርግጋጽ፡ እቲ ቤት ፍርዲ ብተኸራኽሪ ወገን ይቕረብ ኣይቕረብ፡ ወይ ብሕጊ መርትዖ ቅቡል ይኹን ኣይኹን ብዘየገድስ ዝኹነ ምስቲ ጉዳይ ተሃማድነት ዘሎዎም መወከስታት ወይ ምንጭታት፡ እንተላይ ምስክርነት፡ ኣብ ግምት ክእቱ ይኽእል።

ዓንቀጽ 28. - ደገፍ

ናይ ወጻኢ ሃገር ሕገ መሰላ-ግዴታ ንምርግጋጽ፡ እቲ ቤት ፍርዲ ናይዞም ዝስዕቡ ኣካላት ደገፍ ኪሓትት ይኸእል፤

- (ሀ) ኣብታ ሃገር መዝነት ዘሎዎም ኣካላት ሃገራዊ ኤርትራ፡
- (ለ) ተኸራኽርቲ ወገናት፡ ወይ
- (ሐ) ክኢላታት።

ዓንቀጽ 29. - ተወሳኺ ስጉምቲ

ህላወ ወይ ትሕዝቶ ናይ ወጻኢ ሃገር ሕገ መሰላ-ግዴታ ምርግጋጽ ኣብ ዘይከኣለሉ ኹነታት፡ ናይ ኤርትራ ብሕታዊ ኣህጉራዊ ሕገ ብዘፍቅዶ መሰረት፡ ካልእ ኪረጋገጽ ዝኸእል ናይ ካልእ ሃገር ሕገ ወይ ድንጋገታት ናይ ኣህጉራዊ ዩኒፎርም ብሕታዊ ሕገ ወይ ገለ ሓፊሻዊ መትከላት ብሕታዊ ሕገ ብግልጺ ምስ ዘይመርጹ፡ ናይ ኤርትራ ሕገ ተፈጻሚነት ይህልዎ።

ራብዓይ ኣርእስቲ - ኣብ መስርሕ ዘሎ ጉዳይ፡ ቀዳምነትን ተወሲኑ ዝሓደረ ጉዳይን

ዓንቀጽ 30. - ኣብ መስርሕ ዘሎ ጉዳይ

- (1) ትሕዝቶ ናይ ጉዳይ ኣብ መንጎ ክልቲኦም ተኸራኽርቲ ወገናት ወይ ኣብ መንጎ እቶም ንሶም ባዕሎም ወይ ዝኹን ካብኣቶም መሰል ዚረኽቡሎም ካልኣት ወገናት ኣብ ትሕቲ ሓደ ደረጃ ኣቐዲሙ ኣብ ዝተመሰረተ ሲቪላዊ ኸርክር ብተመሳሳሊ ጭብጢ ኣብ ዝኹነሉ ወይ ዚነበረሉ ኹነታት ምስ ዚኸውን እሞ እቲ ኸምዚ ዝመስል ክሲ ክለ-ስልጣን ኣብ ዘሎዎ ዝኹን ቤት ፍርዲ ኤርትራ ኣብ መስርሕ ምስ ዚህሉ፡ ዝኹን ኻልእ ቤት ፍርዲ ነቲ ጉዳይ ምድናይ ኣይቅጽልን።
- (2) ኣብ መንጎ እቶም ተኸራኽርቲ ወገናት ብሓደ ዝዓይነቱ ምኽንያት ክሲ ድሮ ኣብ ወጻኢ ሃገር ዝተታሕዘ ናይ ሕገ ክርክር ምስ ዚህሉ እሞ እቲ ቤት ፍርዲ ወጻኢ ሃገር ኣብ ውሽጢ ርትዓዊ ግዜ፡ ኣብ ሃገራዊ ኤርትራ ተፈላጥነት ኪረክብ ዝኸእል ውሳኔ ኸህብ ትጽቢት ኣብ ዝግበረሉ ኹነታት፡ ቤት ፍርዲ ኤርትራ ነቲ መስርሕ ምስግዕ ከጽንሖ ይኸእል።

ዓንቀጽ 31. - ቀዳምነት

- (1) ሓደ ሲቪላዊ ጉዳይ ካብ ኣብ ሓደ ቤት ፍርዲ ንላዕሊ ኣይምስረትን።
- (2) ሓደ ጉዳይ ካብ ኣብ ሓደ ቤት ፍርዲ ንላዕሊ ኪምስረት ተኸእሎ ምስ ዚህሉ፡ እቲ ፈለግ ክሲ ዝቐረበሉ ቤት ፍርዲ ነቲ ጉዳይ ንምድናይ ክለ-ስልጣን ይህልዎ። እቲ ጉዳይ ድማ ኣብቲ ቤት ፍርዲ ምርኣይ ይቐጽል።

ዓንቀጽ 32. - ተወሲኑ ዝሓደረ ጉዳይ

- (1) ዝኹን ቤት ፍርዲ ኣብ ሓደ ጉዳይ ብቐጥታን ብቀንድን ኣብ መንጎ ክልቲኦም ተኸራኽርቲ ወገናት ወይ ኣብ መንጎ እቶም ንሶም ወይ ዝኹን ካብኣቶም መሰል ዝረኽቡሎም ካልኣት ወገናት ኣብ ትሕቲ ሓደ ደረጃ ኣቐዲሙ ኣብ ዝቐረበ ክርክር ብቐጥታን ብቀንድን መጫበጢ ጉዳይ ኣብ ዝኹነሉ እሞ ነዚ ኸምዚ ዝመስል ክርክር ወይ እቲ ኸምዚ ዝመስል መጫበጢ ጉዳይ ዝተላዕለሉ ኪዳኒ ስልጣን ኣብ ዘሎዎ ቤት ፍርዲ ቐረቡ፡ ተሰሚዑ፡ ንዝተወሰነ ክርክር ዝኹን ኻልእ ቤት ፍርዲ ኪርኢ ኣይኸእልን።

- (2) ኣብቲ ቀዳማይ መዝገብ ከም መከላኸሊ ወይ ናይ ክሲ ምኽንያት ኩይኑ ኪቐርብ ዝነበሮ ዝኹነ ይኹን ነገር፡ ኣብቲ መዝገብ ብቐጥታን ብዝብዘሐ ክፋሉን ኣብ ክርክር ከም ዝነበረ ይውሰድ።
- (3) ኣብቲ ቀዳማይ መዝገብ ተሓቲቱ ከብቅዕ ኣብ ውሳኔ ብግልጺ ዘይተፈቐደ ዝኹነ ዳንነት፡ ነዚ ዓንቀጽ ብዚምልከት ከም ዝተነጸገ ይቕጽር።
- (4) ንህዝባዊ ወይ ብሕታዊ መሰላት ኣመልኪቶም፡ ውልቀሰባት ንገዛእ ርእሶምን ካልኣትን ብምውካል ብቐንዕና ክሲ ምስ ዘቐርቡ፡ ነዚ ዓንቀጽ ብዚምልከት ኩሎም በዞም መሰላት ዚረብሑ ወገናት፡ ቡቶም ነቲ ኸሲ ዘቐረቡ ወገናት ከም ዝተወከሉ ይቕጽር።